

Slovenski dom

Štev. 119.

V Ljubljani, četrtek 25. maja 1939.

Leto IV

Glavna določila bodoče obrambne pogodbe med Anglijo, Francijo in Rusijo

Tri velesile so se zdaj v načelu sporazumele o sklenitvi trojne zveze

Pogodba ne bo veljala za pomoč Rusiji na Daljnem vzhodu

London, 25. maja. o. Poluradno poročajo: Kakor je predsednik angleške vlade Chamberlain včeraj v poslanski zbornici na kratko omenil, je bil pri posvetitvi v Zenevi v načelu dosežen sporazum za sklenitev vzajemne obrambne pogodbe med Anglijo, Francijo in Rusijo proti napadu s katerekoli strani. Zveza, ki bo v kratkem podpisana, bo obrambnega značaja in ne bo naperjena proti nikomur, kar je treba še posebej poudariti.

Angleška vlada bo te dni poslala spomenico s svojimi končnimi predlogi, ki upoštevajo vse upravičene ruske zahteve. Glavne točke v tej spomenici in v bodoči pogodbi so:

1. Anglija, Francija in Rusija izjavljajo, da bodo vsak napad na katerokoli od treh zaveznic smatrali za napad na vse tri države.

2. Podpisnice se zavežejo, da bodo druga drugo pomagale v vsaki nevarnosti ter izpol-

nile do nje vse dogovorjene obveznosti v soglasju z določili ustave Zveze narodov o pomoči tretjim državam.

3. Če bi katerikoli izmed podpisnic grozila nevarnost, zaradi katere bi bil potreben vojaški ukrep, jih bodo vse tri države takoj sprejele in tudi na vojaškem področju izpolnile vse vzajemne obveznosti.

Ni znano, ali bodo v pogodbi med tremi velesilami države, ki že uživajo poročstvo, katere izmed njih omenjene z imenom ali pa bo v pogodbi samo splošno določilo o tem, da bodo Anglija, Francija in Rusija varovale in dajale pomoč vsem državam, ki bi bile ogrožene, kakor to že določa ustava Zveze narodov. Vsekakor bo pogodba vsebovala obveznost, da bodo Anglija, Francija in Rusija takoj šle na pomoč svojim malim sosedom kakor Holandiji, Letonski in drugim, če bi bilo to potrebno za obrambo njihove nedotakljivosti.

Ta trajna vojaška zveza bo v uvodu vsebovala poudarek o izrazito obrambnem značaju sporazuma med Anglijo, Francijo in Rusijo. Sklep pogodbe bo uradno razglašen najbrž že v začetku prihodnjega tedna.

London, 25. maja. o. Londonski politični krogi danes izjavljajo, da je angleško-francosko-ruski sporazum omejen samo na Evropo, ne pa tudi na Daljni vzhod. Ti krogi naglašajo, da Rusija do sedaj še ni zahtevala, da se državi podpisnici obvežejo pomagati Rusiji tudi na Daljnem vzhodu. Kakor ti krogi naglašajo, je Rusija vedno kazala zmrznost in upoštevala, da ji Anglija in Francija ne moreta nuditi pomoči na Daljnem vzhodu. Ker je Rusija odnehala v tej svoji zahtevi, je prav zaradi tega uspelo lordu Halifaxu, da se je sporazumel z ruskim veleposlanikom Majskim, in da je bil sporazum že sprejet na seji angleške vlade. Če bi bila Rusija vztrajala pri svojih zahtevah o Daljnem vzhodu, bi do sporazuma ne bilo prišlo.

Napovedi angleškega tiska:

Za katere evropske države bodo jamčile Anglija, Francija in Rusija

London, 25. maja. o. Vse današnje časopise veliko razpravlja o tem, da je angleška vlada na včerajšnji seji sprejela v glavnem ruske predloge za sporazum ter napoveduje v kratkem zaključek pogajanj. Po pisanju angleških listov bo nova pogodba upoštevala poročstva, ki sta jih dali Anglija in Francija Poljski, Romuniji, Turčiji in

Grčiji ter bodo določila o pomoči veljala tudi za te države. »Daily Express« pa trdi celo, da se bodo Anglija, Francija in Rusija s pogodbo celo zavezale jamčiti varnost vsem evropskim državam razen devetimi:

Italiji, Nemčiji, Madžarski, Španiji, Jugoslaviji, Bolgariji, Danski, Švedski in Norveški.

Spet streli na meji med Poljsko in Gdanskom

Gdansk, 25. maja. m. Včeraj je prišlo na gdansko-poljski meji do novega neljubega dogodka, ki je znova poostil že prej slabe odnose med Poljsko in Nemčijo. Po poročilih iz gdanskih krogov so včeraj poljski vojniki oddali nekaj strel na vozniška tovornega avtomobila, ki se je peljal po cesti iz Vzhodne Prusije čez gdansko področje in poljski hodnik v Nemčijo. Incident se je pripetil na Diršovskem mostu. Po opravljenih formalnostih na meji je voznik tega tovornega avtomobila odšel peš od gdanske strani proti poljskim obmejnim krajem. Ko je bil že na gdanskem ozemlju, so poljske obmejne straže oddale nanj nekaj strel. Šofer se je vrgel na zemljo, in ga streli niso zadeli.

Zaradi tega dogodka je gdanski senat vložil

najostrejši protest pri poljskem komisarju v Gdansk. V njem senat poudarja, da je to že tretji primer, da so poljske obmejne straže streljale na Nemce brez razloga.

Gdanski senat je včeraj poslal diplomatskemu zastopniku Poljske kar dve spomenici v odgovor na nemško vlogo zaradi incidentov v Kalkovu. V spomenici prikazuje gdanski senat zadnje mejne epopade po ugotovitvah gdanske policije ter zahteva vse poljske navedbe.

Gdansk, 25. maja. m. Iz Berlina je prispel včeraj za letalom v Gdansk voditelj gdanske narodno socialistične stranke Foerster ter je na krsto gdanskega narodnega socialista Grübnerja, ki je bil ubit v noči od sobote na nedeljo, položil venec Adolfa Hitlerja.

33 mornarjev iz potopljene ameriške podmornice rešenih

Newyork, 25. maja. o. Včeraj so začeli reševati mornarje s potopljene ameriške podmornice »Squalus«, ki se je potopila pri Portsmouthu iz neznanega razloga in leži 80 m pod vodo. Na kraj nesreče je priplulo več ameriških bojnih ladij z vsemi reševalnimi pripravami, predvsem z potapljalnimi aparati, ki jih je izumil kapitan Monson in ki omogočajo reševanje iz velikih globlin. Potapljalci so se do sinot spustili šestkrat v globino, dosegli podmornico ter se z udarci pogovarjali s potopljeno posadko. Nato so začeli z reševanjem in so do zdaj spravili na površje 25 potopljenih mornarjev, ki so izven vsake nevarnosti, ker jim potopitev ni pustila nikakih slabih posledic na sopilih. Po pripovedovanju rešenih mornarjev, je 26 članov posadke v predelu, kamor je udrla voda, izgubljenih, ker že včeraj popoldne niso dajali več nobenega znamenja. Danes bodo potegnili iz podmornice še 8 mornarjev, med njimi poveljnika, ki so vsi zdravi. Reševalna priprava kapitana Monsona lahko spravi na površje vsakokrat po štiri ljudi.

Predlog za spremembo danske ustave pri ljudskem glasovanju ni uspel, ker ni za spremembo glasovalo 53% odstotkov volivcev, kakor bi moralo.

Nogometna tekma Jugoslavije z Italijo 4. junija v Belgradu

Belgrad, 25. maja. m. V vseh tukajšnjih športnih krogih z velikim zanimanjem pričakujejo mednarodno nogometno tekmo med izbranimi moštvi Jugoslavije in Italije. Ta tekma bo 4. junija v Belgradu. Za njo se zanimajo zelo tudi v Italiji ter pripravljajo za to priliko poseben vlak, s katerim se bodo iz Italije pripeljali italijanski navijači. Tekmo bo sodil po sporazumu med obema nogom. zvezama Belgijec Langenus.

Nov ban za zetsko banovino

Belgrad, 25. maja. m. Na izpraznjeno mesto bana zetske banovine je na predlog ministrskega predsednika in notranjega ministra postavljen dosedanj pomočnik notranjega ministra Božidar Krstić. Za pomočnika notranjega ministra pa je postavljen dosedanj pomočnik bana moravske banovine Petrovič.

V Nišu je začel zasedati kongres Zveze zastopnikov gostinskih obrti iz vse države. Na njem je nastopilo več govornikov, ki so se predvsem zavzemali za ustanovitev posebne gostinske zbornice.

Zbor jugoslovanske industrije v Belgradu

Belgrad, 25. maja. m. Na včerajšnjem sestanku »Centrale industrijskih korporacij« je bil izvoljen nov odbor. Predsednik je postal belgradski župan Vlada Hiti, ki je obenem tudi predsednik industrijske zbornice, podpredsedniki pa so Avgust Praprotnik, predsednik industrijske zbornice v Sloveniji, Djoka Djundjerski iz Novega Sada, dr. Milan Ulmanski iz Sarajeva, Tomaž Maksimovič, zastopnik zbornice iz Osijeka.

Novi predsednik »Centrale industrijskih korporacij« je imel pri tej priliki govor o vseh perečih vprašanjih domače industrije. Zagovarjal je zlasti potrebo po gospodarskem načrtu. Zavzemal se je za izboljšanje stanja, ki vlada zaradi pomanjkanja deviz. Ministra za socialno politiko je prošil, naj ne vztraja pri tem, da bi se morale sklepati kolektivne pogodbe. Nastopil je tudi proti umetni stavitki in proti zasedanju industrijskih podjetij po delavcih.

Poročilo o vprašanju industrijskega gospodarstva programa v državi je podal generalni tajnik Djurič. Govorila sta za tem še finančni minister Voja Djurič in minister Bešlić, ki je zastopal tudi trgovinskega ministra Jevrema Tomiča. Poročilo o socialnem zavarovanju delavcev je podal tajnik dr. Živadinovič. Zavzemal se je za izpopolnitev socialne zakonodaje in pa, da se daje denar, zbran v socialnih zavarovalnih ustanovah, tudi za industrijo in ne samo za potrebe mestnih občin. Njegova izvajanja je še izpopolnil tajnik belgradske kmetijske zbornice dr. Stevan Popović. O vprašanju surovin, cenjenega industrijskega kredita in pogonske sile je poročal Tomaž Maksimovič, ki je predvsem zagovarjal potrebo po izpopolnitvi naše domače industrije. Na obnem zboru je o finančnih vprašanjih poročal dr. Gregorič, nakar so bili sprejeti sklepi, ki bodo predloženi vladi.

Cilji naše zunanje politike: Mir in nevtralnost

Bukarešta, 25. maja. m. Ugledni romunski dnevnik »Universul« je včeraj prinesel daljši članek, v katerem se bavi z zadnjim sestankom romunskega in jugoslovanskega zunanjega ministra na Donavi. Članek, ki ga je napisal bivši romunski poslanik Lugosianu, izraža uradno stališče romunske vlade. V njem Lugosianu poudarja, da Jugoslavija, s katero je Romunija v prijateljskih in zavezniških odnosih, pomeni že dolgo važen steber za ravnotežje na Balkanu, na Jadranu in v Srednji Evropi. Jugoslovanska politika označuje kot politiko, ki temelji na stvarnosti in ki zastopa koristi Jugoslavije. Glede odnošajev Jugoslavije z drugimi državami, poudarja, da jugoslovanska zunanja politika temelji na načelu nevtralnosti. Ta politika ima za cilj predvsem varnost in mir, nevtralnost. To je Jugoslavija že večkrat dokazala, zlasti pa v zadnji nevarni dobi, ko so bili mednarodni odnosi tako napeti. Jugoslovanska zunanja politika se najbolje zrcali v odnošajih Jugoslavije do sosedov, predvsem do dveh velikih: Nemčije in Italije. Z obema ima Jugoslavija dobre odnose, ne samo v političnem, marveč tudi v gospodarskem oziru. V političnem oziru Jugoslavija nasproti svojima močnim sosedoma ni sprejela nobenega tujega ideološkega vpliva ter se je odločno obdržala na temelju svojih koristi. Politika, ki jo vodi Jugoslavija zadnja leta, zlasti zadnje čase, ne nasprotuje prijateljskim odnosom do držav v Donavski kotlini in na Balkanu, s katerimi živi Jugoslavija že dolgo v prirobnih stikih.

Končno se »Universul« bavi tudi z diplomatskim delom Turčije, ter vseh držav Balkanske zveze. Za to diplomatsko delovanje pravi, da temelji na miru. Poudarja, da sta politična neodvisnost Balkanske zveze in sklopnost med državami, ki sestavljajo to politično organizacijo, danes ko včeraj najvažnejša pogoja za mir na Balkanu.

Članek na koncu izraža prepričanje, da sta jugoslovanski in romunski zunanji minister na svojem donavskem sestanku prišla do enotnih sklepov v tistem prijateljskem duhu, ki že dolgo vrsto let pozivlja odnose med sosednjima državama.

Severozahodna stena Rzenika - preplezana

Dne 18. maja t. l. — pred tednom dni — sta v severozahodno steno Rzenika v Kamniških Alpah vstopila Kamničana Pavle Kemperle in Bine Benkovič, — 19. maja proti večeru pa sta kot prva preplezala na vrh te stene, ki je visoka približno 450 m, zelo kršljiva in strma. S tem je bila v ostenju Rzenika preplezana tretja, najvažnejša smer.

Severozahodna stena Rzenika je bila dolga leta predmet živahne pozornosti odličnim ljubljanskim plezalnim skupinam. Partije Modec, Režek, Uroš Zupančič, Janez in Miro Gregorin so se v njej mudili večkrat, vse pa so steno naskakovali v direktni smeri ter vstopale vanjo v vpadnici od vrha, na sektorju, ki ima rumeno in rdečo, izredno kršljivo kamenino v pasu, ki je po izkušnjah sodeč, sposoben zavrniti vsak naskok in kljubovati uspešno tudi najboljšim plezalnim partijam. — Po lankoletni rekognoscijski turi v obrobju stene in po dolgotrajnem preučevanju sta Kamničana Benkovič in Kemperle izsledila možnost prehoda z vstopom nekaj desetnih metrov preč od mesta, kjer so vstopale druge partije, v pasu, ki ima trdnjšo kompaktnost, sivo kamenino. Naskok se jima je dne 18. maja t. l. tudi posrečil. Prvi dan sta preplezala skoraj dve tretjini stene, nato pa sta prenočila ter drugi dan izstopila po zelo težavnem plezanju, ki je zahtevalo 15 ur čistega plezalnega dela.

Prvi vzpon po severozahodni steni Rzenika je vsekakor zelo lep uspeh obeh podjetnih in vztrajnih kamniških plezancev. Letošnja sezona plezanja v kopni skali je pričela po tem zgodnjem vzponu sodeč prav obetajoče.

Vesti 25. maja

Iz Berlina se je vrnilo naše zastopstvo, ki se je udeležilo ustanovitve jugoslovanskega nemškega društva. Zastopniki so dobili najlepše vtise o prijateljskem razpoloženju Nemčije do nas.

Pri Zvezi narodov bodo danes končali razgovor o Kitajski in sprejeli dve resoluciji, v katerih bodo vsem državam priporočili, naj pomagajo vsaka zase Kitajski ter obsodijo civilnega prebivalstva po japonskih letalcih.

Predsednik angleške vlade Chamberlain je v poslanski zbornici včeraj dejal, da sklep vojaške zveze med Italijo in Nemčijo ne nasprotuje, obveznosti, ki jih je Italija prevzela nase po sporazumu z Anglijo lani.

Francosko vojaško odposlanstvo je dopotovalo na Kitajsko. V njem je več strokovnjakov, ki bodo preuredili vojsko maršala Čankajšega. Zaradi tega prihoda se močno razburjajo Japonci, češ da je Francija s tem kršila nevtralnost.

Poljska vlada je glede pogajanj med Anglijo, Francijo in Rusijo dala uradno izjavo, v kateri pravi, da nima razlogov, zaradi katerih bi ta pogajanja ovirala, saj ne bo sporazum med omenjenimi tremi državami prinesel Poljski nikakih novih obveznosti. Poljska bi se tej pogodbi upirala le, če bi mislila, da ji bo prinesla škodo.

Angleška kraljeva dvojica je včeraj dospela v Winnipeg v srednji Kanadi. Tam ju je sprejela ogromna množica ljudi.

Francosko-nemško društvo v Parizu se je sklenilo raziti, ker v sedanjem položaju ne more več uspešno delovati.

Francoski zunanji minister je včeraj sprejel poslanike raznih balkanskih držav, med njimi tudi turškega.

Naš trgovinski minister Jevrem Tomić je včeraj dopotoval v Rim na posvetovanja z italijanskimi gospodarskimi krogi.

Poveljnik nemškega letalstva general Mileh je včeraj nenadno priletel v Rim in bo imel tam več sestankov z voditelji italijanskega vojnega letalstva, predvsem z generalom Vallejem.

Do novega neljubega dogodka je prišlo včeraj spet na meji med Gdansk in Poljsko, kjer so poljski stražniki streljali na nekoga Nemca, ki ni hotel na njihov klic obstati. Nemško časopisje zaradi tega dogodka hudo napada Poljsko.

Senat mesta Gdanska je poslal poljski vladi zahtevo, da mora odpoklicati svojega komisarja v Gdansk, češ da je on odgovoren za incidente, ki so se pripetili te dni.

O bližnji spremembi vlade govore na Madžarskem. Iz vlade bi izstopilo nekaj ministrov, med njimi finančni, to pa zaradi težavnega stanja v državnem gospodarstvu.

Japonske vojne ladje so pri Amotiju ustavile francoski parnik »Aramis« in ga preiskale. Preiskale so tudi neko angleško ladjo in na njej zaplenile večje količino orožja, namenjenega za Kitajsko. Zaradi teh japonskih roparskih korakov bodo angleške parnike med Hongkongom, Kantonom in Sanghajem spremljale bojne ladje.

Vlada južnoameriške republike Čile je izgnala dopisnika nemškega poročevalskega urada, ker se je bavil z nedovoljeno agitacijo.

Predsednik Združenih držav Roosevelt je včeraj izjavil častnikom, da niso točne vesti o njegovem bližnjem potovanju v Evropo, s katerim naj bi vrnil obisk angleške kraljevske dvojice.

Male države v Evropi, ki štejejo nad 100 milijonov duš, bi se morale združiti ter začeti boj proti duhovni in tvarni stiski današnjih dni. Tak je bil smisel zdravice, ki sta si jih izrekli belgijski kralj Leopold in holandska kraljica Viljemina prednočnim na slavnostni večerji v Bruslju.

Sportne tekme narodno-socialističnih napadalnih oddelkov iz Vzhodne Prusije se bodo začele 9. junija v Gdansk. Tja bo prišlo 20.000 članov te narodno-socialistične milice, zaradi česar vlada v poljskih krogih precejšnje razburjenje.

Španska vlada se bo preselila v Madrid šele konec junija. Redno poslovanje vrhovnih državnih uradov pa se bo v vsem obsegu začelo šele septembra.

Poljski vojni minister general Kasprzycki je po večdnevem bivanju v Parizu dopotoval v Varšavo. V Parizu je imel važne posvete s francoskim generalnim štabom.

Nemci na Slovaškem so zdaj docela izvedli organizacijo svoje mladine, v kateri je vključeno 15.000 fantov in deklet. Organizacija je urejena tako, kakor njene vzornice v veliki Nemčiji.

Francija ne bo dopustila, da bi nasilje postalo običajna oblika vladavine v Evropi in bi z njim močnejši strahovalni šibkejši. Tak je bil smisel govora, ki ga je pri francoski bojovniški zvezi imel zun. minister Bonnet. Nemčija se pogaja z južnoameriško republiko Bolivijo za njen petrolej. Nemčija bi zgradila vod za petrolej iz Bolivije do brazilskega pristanišča Santos, če ji Bolivija za 15 let odstopi ves svoj petrolej.

Bolgarska kraljeva dvojica je včeraj priredila slovesno čajanko zastopnikom tujih odposlancev, ki se udeležujejo slavnosti ob 50-letnici evropskega vseučilišča.

Francosko trgovske zbornice so imele včeraj v Parizu sestanek, na katerem so razpravljale o pospešitvi gospodarske obnove zaradi državne obrambe.

Poveljnik angleške mornarice v kitajskih vodah je ostro protestiral pri japonskih oblasteh, ker so Japonci ustavili angleški parnik »Rampton«.

Stalna nemško-italijanska vojaška komisija bo ustanovljena v kratkem po določilih vojaške zveze med Italijo in Nemčijo. Ni pa še znano, kako bo z enotnim vrhovnim poveljstvom, kjer bi Italija rada imela vsaj toliko besede kakor Nemčija, kakor ji to tudi po pravici gre po skušnjah v Abesiniji in v Španiji, ki so jasno pokazale veljavo italijanske vojske.

Nalivi in povodnji so povzročile okrog Slovenjgradca nad 1 milijon škode

»Bo sodni dan ali vesoljni potok« smo se včeraj zjutraj v strahu spraševali. V teh 3 dneh neprestane naliva so silno narasle naše vode in poplavlje vse, kar se je dalo. Na mnogih strmih pobočjih so se trgli plazovi in grmeli v dolino. Od prijazne, kakih 7 let stare hišice Bricmana Jurija, lesarskega delavca — je vidnih le še nekaj tramov iz plaza, ki se je vdrl včeraj zjutraj nanjo in jo potegnil s seboj v dolino. Zalosten je pogled na to razdejano, še bolj pa prestreže človeka pogled na uboge stanovalce te hiše, ki niso mogli rešiti drugega kot samo golo življenje.

Pohlevni potok Reka, ki teče po Legnu, se je spremenil v prvi hudournik. Trgal je ob strugi jezove, zasipal prejšnje struge in vdrl na mnogih mestih čez polje in travnike. Odnášal je veliko cvetoč sadno drevje. Najbolj prizadeta je v gornjem delu Legna posestnica Stumaluk Jožeta, kateri je odplavilo in odneslo cca 2 orala travnika in njive ter okrog 15 sadnih dreves. Dalje so šli po vodi vsi mostovi (8). V spodnjem delu Legna pa je posestnik Turčinu Koda (p. d. Gradski mlin) v divjem zagonu najprej odneslo mlinska kolesa, nato uito in izpodjedlo mlin. Strugo je Reka spremenila in teče tod tik ob hiši, trga celino in drevje in drvi v divjo silo pri p. d. Krenku naravnost preko vrta v Mislino. Povsed v strahu spravlja živino iz hlevov na varno. Voda izpodjeda marsikje blizu stoječe stavbe.

Tudi Mislina je naredila precej škode, a vendar se je šele zdaj pokazala največja dobrota regulacije, ki je bila izvedena na najbolj nevarnih

mestih v zadnjih letih. Na nedovršenem delu regulacije v Turški vasi je odnesla voda kakih 50 m dolg nasip. — Tudi Homšnica je prestopila na več mestih breg in dere preko polja. — Suhodolnica izpod Uršule je prenašala vsa kalna ves dan šope desak, hlode in drevje, tudi dele mlina je naplaval. Pod Starim trgom se je razlila preko travnikov in si utrla pot med prači ondi stoječih hišic.

Niže Slovenj Gradca se je Mislina zajedla nad Köllnerjevo tovarno v banovinsko cesto Slovenj Gradec—Dravograd in jo skrušila v 4 urah za 52 m dolžine in cca 4 m širine. Vozni promet je za prihodnje dni tukaj nemogoč. Samo na tem mestu je škode cca 60.000 din.

Strahna slika razdejanja nudi sicer prijazna vasica Troblje, četrt ure oddaljena od Slovenj Gradca. Potok, ki teče skozi vas, je pridivil izpod Pohorja in staro strugo popolnoma zasul. Sedaj si utira pot pod p. d. Režnovim hlevom in skozi gostilno, nato preko dvorišča po cesti preko njiv. Ozemlje med obema cestama je ponekod 1 m pod vodo. Ubogim kočarjem, ki imajo tod male krpe zemlje za svoje številne družine, je uničen ves pridelek za več let. Mestoma teče voda preko banovinske ceste in jo popolnoma zaliva in izpodjeda. — Vse opisane prizadete kraje je včeraj obiskal naš poslanec g. Theuerschuh skupaj z okrajnim glavarjem in člani okrajnega cestnega odbora. Skoda cenijo na 1 milijon dinarjev.

Take povodnji že naši ljudje ne pomnijo od 1913. Danes vode že nekoliko padajo, a bati se je novih nalivov.

Ljubljana od včeraj do danes

Včeraj popoldne se je začelo pomalem jasiti na severozahodu, sprva še prav boječe, potem pa vedno bolj. Ljudje pa se spomnijo, da jih je letos tudi zjasnenje na severozahodu že večkrat pošteno potegnulo za nos. Prav zadnje nedeljo se je pokazal tam v gorenjskem kotu popoldne jasen pas — marsikdo si je že dejal, zdaj smo pa dobri — toda ali ti ni zlomek na lepem spet privlekel trumo oblakov, ki so v dveh dneh poplavlili vrsto slovenskih krajev. Zato tudi včeraj nihče sprva ni mogel prav verjeti, da bi se vreme utegnulo izboljšati. Pas pa je postal vedno širši, oblaki je sušil visok veter in do večera se je nebo že docela ubrisalo. Ponoči je bilo jasno, poslalo pa je tudi precej hladno. Jutro je zasijalo v soncu, sveže je bilo in prijetno kakor že v vsem maju ne. Koliko dežja in pušbe je imel ta mesec, ki nosi v ljepotstvu dobro počitje in ljubimaj, cvetoči maj! Od jutra do večera je večina deževalo, in ko se je znočilo, je dež pritisnil z novim veseljem. Dan za dnem je donela ista pesem. Kmetje so se že začeli jeziti nad preobilno moč, mešancom je postal odveč in tudi šolarji so se na majniških izletih na moč hudovali, ker so morali večino dneva vedriti.

Današnji dan nam je po vsem videzu spet pripeljal lepo vreme. Vsi tisti, ki se o prostem času radi odpravijo iz mesta ven, na deželo, v prirodo, so že v ranem jutru začeli z večjim veseljem misliti na bližnje binkošne praznike. Na tistem marsikdo upa, da bo lahko odšel na daljši izlet, ker bo imel lepo vreme.

Težko ponesrečeni Osovnik umri

Že v včerajšnji številki smo poročali o strahotni nesreči, ki je zadela brusarja Osovnik, ko je zjutraj natikal transmissijski jermen nazaj na kolo. Stroj je bil nenadoma pognan, Osovnik pa je zgrabil transmissija ter ga metala okrog, dokler niso prihiteli njegovi tovariši ter ga vsega razbita tega sneli. Bil je strahovito potolačen. Nemudoma so ga prepeljali v ljubljansko bolnišnico. Zdravniki so takoj poskusili, da bi ga rešili, vendar so imeli malo upanja. Osovnik je bil previden z verskimi tolažili. Vsa človeška pomoč se je izkazala za nepozno. Po krajšem trpljenju je siromak umrl.

Na trgu se je pričela sezona češenj

Še prav pred kratkim so bile letošnje češnje na trgu silno redke, redka in na vsa moč draga. Zadnje dni pa se je prišlo večje pošiljke tega dobrega, prvega letnega sadja. Brž so začele cene padati in vsak dan so bile malo nižje. Zdj se cenejši dobti tudi že po štiri dinarje in po šest. Boljše kakovosti pa etanejo dvanaest dinarjev. Gospodinje se po opravljenih drugih nakupih zanimajo, še zanje ter jih kupijo kakšno kilo, da bo opoldne na mizi malo priboljška v obliki češnjevega kompotu ali pa znamenitega, cenjenega češnjevega štrudela. Pa tudi kar take kakor so bile utrpane, le oprane, se po kosilu prav lepo priležejo poglavarju družine in otrokom.

Včeraj sta bili dve prometni nesreči

Včeraj okrog osmih zjutraj se je peljal France Martinjak, premogar s Smartinske ceste po Selen-

burgovi ulici na voz, ki mu drvi in premoaga. Martinjak se tramvaju ni ulegel pravočasno izogniti, pa tudi tramvajski voznik, ki je voz poskusil ustaviti, ni uspel, ker so zavore in kretinica odpovedale. Tramvaj se je zadel ob voziček ter ga zdrobil. Martinjak, ki je sedel na svojem vozičku, je dobil lažje poškodbe. Reševalci so ga morali odpeljati v bolnišnico. Konj je ostal nepoškodovan.

Na oglu Fugnerjeve in Sempeterske ceste pa je prišlo do druge prometne nesreče. Neki osebni avtomobil je zadel ob motorno kolo, na katerem se je peljal motociklist Alojzij Zrnc, posestnik iz Grosupelja. Zrnc je odletel v stran, se pri padcu potkolal po glavi in po rokah ter se moral z reševalnim avtom odpeljati pa zdravniško pomoč v ljubljansko bolnišnico. Obe vozili sta bili pri karambolu precej obtočeni.

Spet so tatvine na dnevnem redu

V Ljubljani so se zadnje čase tatvine spet precej pomnožile. Tatovi kradajo kakor srake vse kar jim je pride pred oči in pod roke. Zlatina, obleka, železne traverze, filmske slike, ure, veržice — prav vse pride pred njihovo umazano roko. Ljubljanska policija je prejela štiri moške, ki so prav pridno kradli železne predmete. Neki Jože K. je ukradel avtomobilski hladilnik, ki ga je skril najprej v stelo, nato pa ga je dal tovarišu Silvu, ki ga je prodal kot staro železo. Policija je prejela še Silva, njegovega brata Lojzeta in nekega Franceta. Pokazalo se je namreč, da so ti »širje mušketirji« železne predmete kradli kar na deblo.

Kaj vse ljudje izgubljajo in pozabljajo

Ljubljanska policija izdaja za vsak mesec sprotni seznam izgubljenih in najdenih predmetov. V preteklem mesecu so našli takele reči: damsko in moške zapesne ure, nožički v etuiju, denarnica z manjšim zneskom, stativ, moške in ženske rokavice, nekaj metrov svile, žoferska kapa, impregnirano platno in kanarček — »harcar«. V železnih vozovih pa so našli kar 25 denarčkov (sprisovalno majskega vremena), dve palici, 31 klobukov, 3 čepice, 2 baretki, 4 slamuice, damski dežnik, zavitek perila, 11 parov rokavic, klobuk, plašč in rokavice, tri suknje, otroški plašček, deški plašč, tri plašče, suknjič, usnjat suknjič, moški površnik, pelerino, damski plašč in dva blazini, dva para čevljev, boš, jopico, par nogavice, 20 aktovk, turistovsko torbico, navadno prazno torbico, etui, brevir, fotografski aparat, štiri kovečke, 3 nahrbtnike, zavitek špece, zavitek moškega perila, zavitek sveč, zavitek jermenu, zavitek deškega perila, zavitek z dvema delovnimi plaščema, zvez suhe robe, mrežo z moškimi čevlji, poniklano cev, dve uri, ročno žago, latinsko-slovenski slovar, prt in dva prtiča, vrč za mleko, peharček, šal, dve rutii, prazno denarnico, denarnico s 13 din ter torbico s 36 din. Aprila meseca pa so posamezne stranke policiji prijavile naslednje izgube: 120 din, 300 din, srebrno moško uro, zlato, dvokrovno damsko zapesno uro, pozlačeni moški, zapesni gumb, damsko zapesno uro na usnjatem traku, zapesno uro na rjavem usnjatem jermenu, damsko zapesno uro znamke »Iko«, zlat moški prstan s plavim ametistom, zlato zapesno uro z zlato zapesnitvijo, zlato zapesnitvo s podolga-stimi, štiroglatimi členi, damsko ročno torbico s

Žaloigra zakonske nezvestobe

Ustrelil je ženo, ki jo je videl v gostilni z drugim, nato pa se sebe

Celje, 24. maja.

Snoči okrog devetih se je v Vitanju odigrala spet strašna žaloigra. V gostilno Kuzman je prišel 34 letni trgovec Jakob Meško in naročil četrto litra vina. Tedaj pa je zagledal v gostilni tudi svojo 25-letno lečeno ženo, njeno mater in 33 letnega Pera Gjorgjeviča iz Leskovca v Srbiji. Gjorgjevič je bil lani na letovišču v Vitanju in slanoval pri Meškovihi. Kmalu pa so ljudje govorili, da se imata Gjorgjevič in Meškova žena rada. Ko je Meško ženo zagledal v tej družbi, ji je dejal, naj gre z njim

domov. Žena pa je povabilo odklonila in stopila v sosednjo gostilniško sobo. Trgovca je njeno vedenje razločilo, da je potegnil amokres in skočil proti ženi. Ta hip pa je skočil pred ženo Gjorgjevič, da bi jo s svojim telesom zaščitil. Pa je že počil strel, ki je zadel Gjorgjeviča naravnost v srce. V gostilni je nastala zmeda, katero je izkoristil Meško, stopil v drugo sobo in si poglaval krogla v glavo.

Na kraj strašnega dogodka je prišla takoj uradna komisija, ki je ugotovila, da je pri obeh nastopila takoj smrt. Trupli so prepeljali v mrtvašnico v Vitanje. Obdukcije ne bo.

Bivši orožnik Milan Bagajič obsojen na 7 let robije

Celje, dne 24. maja 1939.

Meseca marca smo obširno poročali o groznem dogodku v Oplotnici, kjer je ustrelil bivši orožnik Milan Bagajič, doma iz Črne gore, svojega tovariša orožnika Jovo Jokoviča. Ves dogodek ima tako žalostno ozadje, kakršnih ni dosti. Milan Bagajič se je kot orožnik spoznal z bivšo ženo Ano Žučkovo, ki se je ločila od svojega moža in prestopila v pravoslavno vero, da bi se poročila z Milanom Baji, gičem. Iz vse razprave je bilo razvidno, da je bil Milan Bagajič žrtve ženskih spletk, da je zapustil zaradi Ana Žučkove službo, prišel na njen dom, dokler ju ni ločilo nesoglasje v družini. Prišel je usodni 24. febr., ko je šel Milan od Žučkovihi v Maribor, da si poišče novo službo. Še tega dne mu je Ana pisala, da naj se ne vrne več v njeno hišo, ker tega ne dovoli njen oče. Milan je ljubil Anico, zato ga je vse to močno zadelo. Še istega večera se je pripeljal domov v Tapanje. Tu je slišal v gostilni, kako ga je njegova ljubica Ana obrekovala, kako so ga sodili drugi in mu dajali razne priimke. V njegovi črnogorski naravi je zagorelo, ko je spoznal, da so ga vsi varali. Bil je razočaran. V obupu je začel streljati na Žučkove in obstrlil Žučkovo mater. Po tem usodnem večeru se je skrival do 6. marca po okolici, prenočeval po kozolcih ter stradal. Bil je popolnoma strd. Da bi zvedel, kaj je naredil, je poklical svojega najboljšega tovariša orožnika Jovo Jokoviča, da bi prišla skupaj in se pogovorila. Bil je prepričan, da se bo Jovo odzval in ne bo izbral te prilike, da bi ga aretirali. Pa se je zmotil. Jokovič ga je hotel aretirati, padel je usodni strel in Jokovič je obelžal mrtve. Čez nekaj dni so Milana aretirali in izročili sodišču.

Pri današnji razpravi, so vse priče zatrjevale, da je vsega kriva le Ana Žučkova. Milanov štiriletni predstojnik orožnik Čampa, kakor tudi vse ostale priče, so izjavile, da je bil Milan vedno dober, vreden, varčen in da ni hodil v družbo. Haselbuechle Vidja je celo izjavila, da so ga vsi spoštovali in ga ob tej nesreči pomilujejo. Prav tako zanimivo je bilo izvajanje državnega tožila in zagovornika.

plavo, majhno denarnico, v kateri je okrog 20 din ter robez z monogramom I. S., majhno črno denarnico s 350 dinarji, črno usnjato torbico z dvema robcema in 300 dinarji, črno usnjato torbico s tole vsebino: 198 din, 50 par, bljuč, več fotografij, toaletne potrebščine ter legitimacija konservatorija z Burger Ada; rjavo ročno torbico z računi ter okrog 90 din gotovine, rjavo usnjato, podkovasto denarnico s približno 100 dinarji, rdečo usnjato denarnico s 50 din in odrezki polonice, črno usnjato denarnico s 140 din, temnosiv »Hubertus«-plašč, sive usnjate rokavice, plavo svileno damsko bluzo, 60 kilogramov tobaka v zaboji z napisom »Putj, železniško legitimacijo z imenom Schischeg Viljem, nemški potni list z imenom Mlekuš Miroslava, žofersko legitimacijo z imenom Klopčavec Maks, cenik narodnega skladišča ter banovinsko legitimacijo z imenom Simon Oskar, orožni list ter kolesarsko prometno knjižico z imenom Ivan Pahornik, evidenčno kolesarsko tablico s številko 13.202, prometno kolesarsko knjižico s števil. 14.233-1, legitimacijo s sliko (izdano od Zveze gostilniških nameštencev, vnjej zastavni list št. 841), trije zastavni listi, fotografski aparat znamke »Agfa« za film samoprolizec, v rjavi usnjati torbici z rdečo podlogo, črno usnjato aktovko s 40 dinarji ter s prometno knjižico na ime Kogovšek Marija in končno papirno rumene barve z zeleno-sivimi pikami (ta papirja se odziva na ime »Pikica« ali »Kokica«).

Neverjetno, kajne, kako pester je pregled izgubljenih in najdenih predmetov. Od obleke, dežnikov, ur in denarja v njem najdemo vse tja do ročne žage in latinsko-slovenskega slovarja! Ljudje imajo pač smolo, včasih pa tudi srečo, da nalete na poštenega najditelja, ki stvar, katero so bili izgubili, odda nemudoma v prave roke. Večina izgub gre menda na račun človeške pozabljivosti, o kateri prav gotovo najbolj zgovorno pričajo predmeti, ki jih potniki vsak mesec pozabljajo po železniških vozovih. Po te predmete kupci ne hodijo posebno mnogo. Vsake tri mesece pa to pozabljeno blago lahko gledamo na »dražbi« polovalne raztresenosti in pozabljivosti tam v poslopju zraven železniške postaje na našem glavnem kolodvoru.

Ob njunem govoru se je marsikateremu poslušalcu zasolilo oko.

Milana Bagajiča je sodišče obsodilo na 7 let robije in trajno izgubo častnih pravic.

Metlika

Zlobna roka je zažgala v ponedeljek zjutraj pod posestnika Janka Pečariča iz Curil. Pod je do tal pogorel, zgorel pa je tudi poleg stoječi hlev, veliko orodja ter 25 kokoši. Prihiteli so takoj gasilci iz Rozalnice in Metlike, ki so ogenj vsaj omejili, da se ni razširil še na sosedne hiše. Pečarič je hudo prizadet, kajti v teh težkih dneh je hudo in težko postaviti poslopje spet takšno kakor je bilo njegovo. Zavarovan je bil za nizko vsoto.

Letina zelo lepo kaže. Vinogradi so lepi kakor že kmalu ne. Če bodo dozoreli, bomo doživeli tridesetletnico vinskega leta, kajti leta 1900 je bilo dolet vina. Sadno drevje je tudi polno, posebno češnje in slive so tako polne, da se veje kar sibi bijo že sedaj pod bremenom. Če bo vse to erčno dozorelo, bo pravi blagoslov za nas Belokranjce. Le enega se bojimo: če bo dosti sliv, bo zopet dosti žganja. Treba bo zopet opozoriti ljudi, naj bi čim več sadja nasušili. Potrebna bi bila za naš okoliš vsaj ena moderna sušilnica, za katero bi banka uprava prav gotovo izdatno prispevala. Apeliramo na vodstvo metliške sadjarske podružnice, da stori potrebno, ker samo do 15. junija je čas za vlaganje prošnji pri banki upravi.

Sport v zadnji minuti

Nemčija : Češkomoravski protektorat 2 : 2. Včeraj je nogometna reprezentanca Češkomoravskega protektorata v Dortmundu odigrala svojo zadnjo tekmo na turneji po Nemčiji z nogometno reprezentanco Nemčije. Čehi so svoja srečanja odigrali takole: v Berlinu 3:3, v Stuttgartu 1:1, na Dunaju 1:7 (naliv in razmočen teren sta onemogočila češko podajanje na kratke pasove — posledica je bil hud poraz, ki so ga doživeli Čehi od Dunajčanov), v Dortmundu pa včeraj 2:2 (prvi polčas 1:1). Čehi so bili v vsej tekmi rahlo premočni in bi bili zaslužili zmago.

Dolgo časa težko pričakovani bokserski dvoboj med znamenitim angleškim bokserjem Petrom Kanejem in Marokancem El Housinejem je prinesel zasluženo zmago Angležu, ki je zmagal v desetih rundah po točkah, El Housine je bil dober nasprotnik.

Dne 3. junija se bosta v stadionu »Vigorellie« v Milanu za naslov evropskega boksarskega prvaka v srednji kategoriji pomerila Francoz Cerdan in odlični Italijanski bokser Turilelo.

Filmi

»Plavalas prikazenc« (Kino Matica). »Metro Goldwyn Mayer« so izdelali film, ki ima jasno idejo skrito v duhovito norčavi zmesi resničnosti, utopičnosti, iluzionizma in groteske. Na račun ameriškega občinstva, ki ima rado naiven humor, je libretist dovolil v film tudi nekaj banalneje zvenečih mest, ki pa ne udarjajo in tudi ne izstopajo toliko, da bi motili pozitiven dojem. Človek se seveda mora vsej zgodbi že skrajša predati s pripravljenostjo in zavestjo, da tod ne gre za neko navadno primojeno »pustolovščino« kakor v »Nevidnem sovražniku«, ampak za »škratovski« igračkarijo, ki ima svoj živce spravljen v odporu proti prehudosti odvisnosti moža od žene v sodobni Ameriki. V dveh zakonskih parih leži primerjava. Prav gotovo ne bomo dali prav ne prvemu, kro-karskemu in lahkomisljenemu, ne drugemu čez mero puritanskemu in dolgočasnemu; pa tega libretist tudi ni nameraval. Napravil je ekstreme, da bi zunanemu dojemu zločence, groteskno učinkovitejši in zabavnejši pomagal do izraza. Nebroj podrobnih komičnih situacij izvira iz sposobnosti prvega zakonskega para, ki se zna napraviti po želji zdaj vidnega, zdaj apert nevidnega. Režiser McLeod je delo pripravil prav znošno. Dva imenitna pomočnika je imel v Caryju Grantu in v Constanzi Bennettovi. Odličen pa je tudi Hugh Mowbray, ki igra »poglavljajac« zakona, v katerem ima stina, zajedljiva žena prvo besedo. Film si bode prav gotovo ogledali tisti, ki jim je do smeha.

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Kasneje ponoči se je še enkrat splazil k jezeru in ogledoval. — Medveda ni bilo več.

Antonio je šel po jezeru, zabil svoje kopje z držajem v kamenje ob bregu, in sicer tako, da je bila prirotena konica kopja obrnjena proti sankališču. Nato je konico pokril s snegom ter mu zabrisal vse sledove in se splazil po golem ledu v stran. Doma je legel spat.

Zbudil ga je Simba ves razburjen. Antonio je šel ven, prisluhnil in se spet vrnil v votlino. Popoldne je začel devati medveda iz kože. Kopje ga je predrl v sredini in držaj je bil razbit.

Za medveda Antonio ni čutil nobenega usmiljenja. Tudi s samim seboj ni imel nikakega sočutja. Na vsem področju, ki ga je obdajalo pet kopastih vrhov, ni bilo niti enega bitja, s katerim bi mogel deliti ljubezen in božji mir.

Črede bivolov so prihajale in odhajale z letnimi časi vred, kakor je rasla in upadala trava. Okoli njega je bila plima in oseka prerije, ki jo je uravnavalo sonce. Antonio je dovolj proučil zakone prostora, v katerem je živel. Od ribe v jezeru pa do vrha na pečinah ni bila žival tako mogočna kakor on.

Toda to ni bilo dovolj. Ni bilo dovolj, biti Simbu bog ali premagati velikega medveda in gospodovati vsem stvarjem, razen sebi. Da je šel v divjino, je imel dva razloga: pozdraviti si rane, ki jih je dobil pri požaru; to se mu je posrečilo. Živel je samo še v sedanjosti in brez spominov. Toda upal je tudi, da bo v naravi prišel bliže Bogu in da bo postal njegov otrok. Postal je otrok, ki se je predal svetu in ki se je zadovoljivo igral od jutra do večera. Toda o nosilec samem in o bitju vseh bitij ni zvedel ničesar. Narava mu je preskrbela mnogo zabave — toda sicer ničesar.

Proti večeru je imel navado, povzpeti se na rob odprline, ki je zevala nad njegovo votlino in je gledal morje prerije. Če bi mogla biti kje na svetu božja beseda glasnejša, tedaj je bila v trenutku, ko

se je sonce dotaknilo žarečih ustnic zemlje in neba in ugasnilo. Toda Antonio ni mogel čutili več kakor sijaj, šepet in silvino nastopajočega nočnega hlada. Zdelo se je, da Simba občuti prav tako. Ko se je pozimi začelo mratičiti in so se začele svetiljati zvezde nad morjem snega, je Simba sedel na robu pečin in lajal, dokler mu niso odgovorili toželi glasovi volkov in šakalov. Nato mu je Anotio poživljal in pes se je ves srečen vrnil k toplemu ognjišču ter v preizkušeno zavetišče.

Nekega takega samotnega zimskega večera, ko je mraz grozil vdreti celo v notranjost njegovega bivališča, je Antonio sklenil povečati svoje ognjišče. Stvar je bila čisto preprosta. Treba je bilo le prizidati nekaj kamnov. Odkopal je stran nekaj peska in je naletel na prejšnjo podlago ognjišča, ki je bila na sloju ilovice. Ko je dvignil nekaj kamnov, da bi dobil prostor za svojo povečavo, je nenadoma zagledal v ilovici odtis otroške roke tako jasno, kot da bi nastal šele včeraj.

Nepopisno zmedeno in vihravo čustvo ga je premagalo, tako da so mu začele liti po licih solze. Torej je njegovo ognjišče v resnici nekoč predstavljalo dom. Dosedaj je malo mislil na ljudi, ki so nekod stanovali tukaj. To je že tako dolgo, si je mislil in njihovi duhovi ne morejo biti več tukaj. Toda sedaj jih je nenadoma začutil poleg sebe, kot da bi živeli še včeraj. Morda bo našel v takem človeškem odtisu, kakor je bila ta mala roka, več odgovora na svoje vprašanje, kakor v ognjeni govorici sonca.

Iz kožne vrečice je vzel od dima očrneli kipec in ga postavil na napušč. Spet mu je Marija nudila v toplem ognjenem siju otroka nasproti. Še vedno, kakor nekdanj, kljub ognju in temi. Ali naj pusti to podobost tu v divjini ali pa si jo naj pritisne končno na srce tudi sam in jo pokaže vsem ljudem, kakor je to napravil brat François?

Antonio je premišljal vso dolgo zimo. Še preden pa je nastopila pomlad, se je začel pripravljati na odhod.

Zdelo se je, da Simba, ki je bil že napoln s lep, star in razcepan, razumo, da hočeta proč. Toda sedaj ni kazal nikakega veselja več, kakor ga je še pred nekaj leti. Splazil se je k Antonio, mu položil svojo sivo glavo na kolena, slabotno migal z repom in tiho renčal, kot bi hotel reči: gospod, ali nista že dovolj potovala. Ali ne bi ostala

raje tu v miru? Antonio ga je potolažil, kolikor je mogel. Amahovo prijateljstvo je bilo res daleč z njim.

Iz medvedje kože si je napravil toplo oblečilo. Medvedjo glavo je uporabil, kakor kapuco, noge pa za rokave in hlače. Ko je zlezel v obleko, je bil res skoraj, kakor medved. Ovoj je bil lepo topel in nepremocijiv. Proti koncu zime je šel v svojem novem oblečilu na lov, ko so mu začele pojenati njegove zaloge. V tej svojevredni obleki je nalezl nekega mračnega marnega popoldneva, ko je začel spet močnejše snežiti, na tri stare ženske. Čepele so krog ognja pod pinjami ob črnem jezeru. Ker se je že temnilo, jih je celo spregledal. Toda Simba jih je takoj zavohal in se je vedel, kakor bi srečal čarovnice.

Antonio v svojem življenju še ni videl tako starih žensk in si jih tudi predstavljati ni mogel. Stopil je bližje. Starke so sploh niso premaknile. Saj so jih vendar izpostavili smrti. Požre naj jih medved, bog njihovega rodu. Tudi z drugimi stariimi ženskami svojega rodu, so napravili tako. Njihov zadnji ogenj, ki so ga napravile, je ugasnila. Kalen somrak starosti in zime je težko padal nanje.

Videle so prihajati medveda — in niso rekle ničesar. To je bila postava, v kateri je prihajala smrt vsem stariim ženskam medvedjega rodu, če so predolgo živele. Smrt je bil medved. Ko pa je začel medved govoriti, ter je pokazal človeško glavo in jim pomigal, tedaj so vedele, da so mrtve in da morajo slediti medvedu v večna lovišča medvedjega rodu. Toda dvignile sta se samo dve in šle za njim, tretja je mrtva obsedela tam, kamor je poslednji sedla.

Z drugima dvema, ki sta komaj še dihali, se je vrnil Antonio v svojo toplo votlino. Stariki sta nato izpili vročo juho iz jelenjih kosti, izgnili svoje nagubane roke nad toplim ognjiščem in se plaho razgledovali, kako prijetna so nebesa, v katerih živi medved.

Govoriti s starmiki, se je izkazalo za nemogoče. Antonio ni razumel njihovega jezika, ko pa se je skušal sporazumeti z znameniti, sta spoštljivo padli pred njim na obraz. Zjutraj sta napravili svojemu medvedu ogenj. On je prinesel mesa, oni sta ga pa skuhal. Poskrbeli sta tudi, da je dobil svoj del tudi Simba, kajti njegovo vedenje je kazalo, da zemeljski duh, ki sta ga prinesli s seboj v raj, moti njegov božanski nos.

Od tu in tam

V Nišu je začel zasedati kongres Zveze zastopnikov gostinskih obrti iz vse države. Na njem je nastopilo več govornikov, ki so se predvsem zavzemali za ustanovitev posebne gostinske zbornice.

Ban donavske banovine dr. Radivojevič je imel včeraj v palači banske uprave sestanek s poslanci in senatorji donavske banovine. Na sestanku so razpravljali o načrtih za nove ceste in za izboljšanje dosegljivosti cest ter o posojilu 200 milijonov dinarjev, ki ga bo v ta namen najela donavska banovina.

Včeraj sta prispevala v Skopje predsednik poslanske zbornice Milan Simonović in poštini minister Jovan Altiparmaković. Po prihodu v Skopje sta imela sestanek s poslanci in senatorji varbarske banovine. Na njem je bilo sklenjeno, da bo v nedeljo 28. maja sestanek vseh senatorjev in poslancev varbarske banovine in da bo na njem izvoljen nov banovinski odbor JRZ za to banovino.

Sava je začela občutno upadati v Sloveniji, nekoliko manj pa ob Zagrebu. Včeraj popoldne je Sava pri Zagrebu dosegla višino 4 metre nad normalo. Takoj nato pa je začela voda upadati. Nemarno, da bi rekla poplavila zagrebsko okolico, je torej minila, toliko bolj, ker prihajajo iz vse Slovenije poročila, da včeraj dežja ni bilo več in da so zato vsi pritoki Save začeli naglo upadati.

Na včerajšnjem zborovanju Združenja izvoznikov živine so posamezni govorniki zagovarjali potrebo, da se čim prej izda uredba o izvozu živine.

Za pospeševanje ovčarstva je kmetijsko ministrstvo razdelilo nove kredite banknim upravam. Od teh kreditov je določenih za Slovenijo 30.000 dinarjev, predvsem za nakup plemenskih ovnov.

Spor med znanima voditeljem nemških organizacij v naši državi, med dr. Kraftom in dr. Moserjem, se je končal. Kakor znano, je dr. Moser, ki je vodja mlajše bojevitije nemške mladine, očital dr. Kraftu, da njegovi računi pri vodstvu nemških gospodarskih organizacij niso čisti. Dr. Kraft skih gospodarskih organizacij, toda vmes je posegla nemška organizacija in ukazala, da se mora spor obravnati pred častnim sodiščem, v katerem bodo zastopniki nemških manjšin iz raznih držav. To častno sodišče je zasedalo na Dunaju in odredilo, da se mora dr. Kraft umakniti iz vseh gospodarskih organizacij nemške manjšine v Jugoslaviji, za prejšnje zasluge pa mu je priznala posebno rento.

Stavka delavcev v tvornici vagonov v Slavon-skem Brodu še vedno ni končana. Tovarna je ponudila delavcem 15% povznesanje med 20% premijo za akord. Ko pa so delavci zahtevali, naj jim da tovarna za 20% premijo potrebno garancijo, je tovarna svoj predlog takoj umaknila. Včeraj pa je izdala razglas, po katerem odpoveduje službo tudi 150 uradnikom. Poročila jim je, naj naslednjega dne sploh ne pridejo več na delo, a svoje plače določeno izplačane do 1. julija, ko poteče odpovedni rok. Razglas je izzval v mestu silno razburjenje. Vsi mislijo, da je lastništvo tovarne sklenilo svoje obrate v Slavon-skem Brodu likvidirati in se preseliti v kak drug kraj, kjer bi bile delavske mezdje nižje. Trgovci in obrtniki so poslati svoje odposlance v vodstvo tovarne in po oblastem, da bi preprečili selitev tovarne, kajti to bi bil za Slavon-ski Brodu prevelik udarec. Tovarna ima zaposlenih okrog 2000 delavcev in namočencev.

Tri dragocene slike znamenitega beneškega slikarja Tiziana je odkril v Kaštelih pri Splitu madžarski častnik Pal Jakob. Pal Jakob je že večkrat potoval po naši državi in popisal svoje vtise za razne svetovne časopise. Na poti skozi Dalmacijo pa se je zgledal tudi pri Aleksu Šautiču v Kaštelih. Med lepo zbirko umetniških slik, ki jih je videl v tej hiši, je zapazil tri slike, ki jih je ocenil kot Tizianove. V napoleonskih časih so dale namreč dalmatinske mestne občine vse dragocene slike na čuvanje zasebnikom, da bi jih Francozi ne odnesli v Pariz. Pozneje pa se za slike ni nihče več potoeval ter so ostale zasebnikom. Tizianove slike predstavljajo veličansko vrednost.

Vremenske katastrofe so prizadejale mnogo pokrajin po vsej državi. Od povsod so poročali o izredno debeli toči, ki je uničila še tisto, česar voda ni dosegla. V Tetovu so našli zrna toče, ki so tehtala od 450 do 980 gramov, to je skoro kilogram. Orožniški poveljnik v Tetovu pa je našel med drugimi debelimi zrni tudi kos toče, ki je tehtal nič manj kakor 1258 gramov, to je kilogram in četrt težko zrno. Po vsem tem si je lahko misliti, kakšno škodo je taka toča naredila.

Zanimiv spor okrog plačila avtorske pristojbine za predvajanje filma je izbruhnil pred nekaj dnevi v Zagrebu. V »Centralcinu« so vrtili film »Ona in njenih 100«, ko se je nepričakovano oglasilo društvo jugoslovanskih dramatik avtorjev in zahtevalo od lastnika sinematografa plačilo avtorske taničnine. Sodišče je na tožbo tega združenja ustavilo predvajanje ter film zaplenilo. Lastnik kinematografa, ki se je prej upiral plačati predpisano pristojbino, se je sedaj vdal in podpisal pogodbo, s katero se obvezuje plačevati pavšalno mesečno vsoto za javno predvajanje filmov.

Skoro trideset let ni imel nobene seje občinski svet v Sremski Mitrovici. Po nastopu nove vlade je bil odstranjen prejšnji župan trgovec Tomić, a županske posle je vodil dalje podžupan. Pa tudi ta od sedaj še ni sklical nobene seje, tako, da se občinski svet od oktobra lani sploh še ni zbral na sejo. Meščani so zelo nevoljni, kajti brez dvoma je na občini zastalo delo in je veliko nujnih stvari ostalo nerešenih.

Veliko sarajevsko draguljarsko trgovino Erne Diamant je oplenil spreten vlomilec in povzročil lastniški škodo za 150.000 dinarjev. Vlomilec se je splazil skozi vrt v trgovino in izbral prav najlepše dragulje, kar jih je trgovka imela na zalogi. Pri delu je bil pazljiv, ker je delal z rokavicami, da ni pustil za seboj prstnih odtisov.

Zaradi dekleta je 15-letni Slavko Subotin v vasi Gosposinjci pri Novem Sadu ustrelil na 22-letnega Stevana Djukića. Na vasi so plesali kolo, pri katerem se je Subotin prav objestno obnašal. Zaradi nekega dekleta se je sprl s Stevanom. Mlečozobi pobaljin je v silni jezi po končanem kolu počakal Stjepana in ustrelil nanj iz samokresa. Smrtno ranjenega Djukića so prepeljali v bolnišnico, kjer pa je rani podlegel.

10 let rožije dobil za politični umor Svetolik Radovanović iz Čuprije. Za isti večer pet dni pred volitvami sta bila v vasi Vidovu napovedana dva volilna shoda. Ko se je prvi shod končal, je šla skupina kmetov, ki so bili nekoliko pijani, v gostilno, kjer so bili opozicionarci, ter začela izgovarjati. Ko pa jih je gostilničar hotel vreči iz gostilne, je Svetolik potegnil nož in gostilničarja zaklal. Sodišče je Svetoliku odmerilo deset let rožije.

Kako je divjala povodenj v Dravski dolini

Maribor, 24. maja.

Iz Dravske doline prihajajo šele sedaj podrobno poročila o obsegu vremenskih katastrof, ki so zadele stranske doline, iz katerih se stekajo pohorski in kozjaški potoki v Dravo. Ta poročila so polna obupnih tožb o ogromni škodi, ki so jo povzročili hudourniki.

Tako nam poročajo iz Selnice ob Dravi o prelomu oblaka v ponedeljek dopoldne ob pol 10. Potoki v Bistriški, Habidovi, Lokarjevi, Sturmovi in deloma v Čermenški grabi so narasli z največjo naglico v hudournike. V Bistriški grabi je voda uničila 4 mostove ter vso občinsko cesto. Vozni promet je za daljšo dobo nemogoče, poplavljanje ceste bo trajalo najmanj 6 tednov. Vse poškodovane ceste so glavna zveza med Selnico ter celim območjem prebivalstvom. Samo na občinskih cestah se ceni škoda na 200.000 din. Poleg občinskih pa so poškodovane tudi ceste zasebnikov, uničeni so njihovi mostovi. Banovinski cestni Maribor-Dravograd je zasula povodenj med km 18 do 23 z blatom, lesom in peskom ter je bil promet za 4 ure popolnoma ustavljen.

Iz Ribnice na Pohorju poročajo, da so vsi

potoki v tamošnjem okolišu zaradi deževja silno narasli. Najbolj se je dvignil potok Vuhrešica, ki je pri Kosovi koči odnesel most, ki je stal na železnih travertinih in betonskem zidu. Čez most vodi banovinska cesta iz postaje Vuhred v Ribnico. Tudi v Orlici je odnesla voda most, tako da je sedaj promet na tej cesti na dveh mestih prekinjen. Tudi banovinska cesta, ki pelje s postaje Ribnica-Brezno k Ribnici je poškodovana. V bližini tovarne lepenske Pogačnik v Jančevskem vrhu jo je zasul velik plaz zemlje ter se sedaj ni očiščena. Ribnica na Pohorju je na ta način na dveh straneh popolnoma odrezana od prometa.

O železniški nesreči pri Trbnjah smo že poročali. Dobili smo sedaj podrobneje poročilo o tem dogodku. S tira je skočil potniški vlak št. 9019 ob 15.23 pri Vranski peči med postajama Trbnje in Dravograd. Zemlja je zasipala progo, osebni vlak, ki pride iz Dravograda pa je hip nato pripeljal ter zavozil v oviro. Zadnji del lokomotive je iztril, nesreča pa bi bila gotovo usodnejša, da ni strojevodja pravočasno vlaka zavrl, vendar pa je dobilo 12 potnikov lažje poškodbe zaradi sunkov. Ovira na progi pa je bila še istega dne odstranjena.

Kolesarske dirke križem Srbije

Včerašnja — tretja etapa kolesarske dirke križem Srbije je bila najtežja in najdaljša; proga meri namreč 202 km. Včeraj zjutraj ob 8.30 so dirkači štartali v Raški in so najprej vozili do Kosovske Mitrovice, kjer je bil cilj prve poletape. Tako ob začetku so prešli v vodstvo Prosenik, Grgac, Pokupec in Pavlič. Vozili so tako oster tempo, da so se že po nekaj kilometrih oddaljili od ostalih dirkačev, ki jih je še 32. Razlika med ostalimi dirkači in vodilno skupino se je stalno večala. Na cilj prve poletape v Kosovski Mitrovici je ob velikem navdušenju gledalcev — bilo jih je najmanj 6000 — je privozil prvi Prosenik, takoj za njim pa Grgac, Pokupec in Pavlič. Na čelu druge še večje skupine pa je privozil Romun Tudose.

Popoldne ob 15 je bil v Kosovski Mitrovici štart za drugi del etape, in sicer od Kosovske Mitrovice do Skopja. Tudi na tem drugem delu etape je bil Prosenik Avgust najboljši. Ob silnem navdušenju občinstva je privozil v Skopje kot prvi s časom 7:04.2. 15 sekund za njim je bil njegov zagrebski tovariš Stjepan Grgac, nato Romun Konstantin Tudose in belgrajski Slovenec Karel Lavrih.

Rezultati III. etape Raška—Skopje (202 km) so:

1. Avgust Prosenik (Zagreb) 7:04.2.
2. Stjepan Grgac (Zagreb) 7:04.15.
3. Konstantin Tudose (Romunija) 7:12.2.
4. Karel Lavrih (Belgrad) 7:12.2.

Danes imajo dirkači prost dan. Jutri pa vozijo IV. etapo Skopje—Vranje—Niš (201 km).

★

Atletski miting SK Jugoslavije v Belgradu. Belgrajski športni klub Jugoslavije slavi svojo 25. letnico in je za svojo proslavo organiziral velike športne prireditve. Včeraj je bil na igrišču Jugoslavije atletski miting z mednarodno udeležbo, pri katerem je bilo doseženih nekaj prav dobrih rezultatov.

Tek na 800 m: 1. Haršanje (Madžarska) 1:57, 2. Häser (Zagreb-Makabi) 1:58.6.

Tek na 100 m: 1. Stefanović 11, Kling II, Rade-njić 11.2 sek.

Met kroglice: 1. Oličević (Novi Sad) 14.50 m, 2. Kovačević (Concordija) 14.31 m.

Skok v višino: 1. Lazarević (J.) 170 cm, 2. Ziv-ković (Novi Sad) 165 cm.

Tek na 3000 m: 1. Röhm (Jug.) 9:53.2, 2. Go-lović 9:59.3.

Tek na 1500 m: 1. Haršanji (Madžarska) 4:16.4.

Spet vlom v belneško graščino

Maravče, 24. maja.

Grad nekdanjih Lilienbergov v Belneku, ki je sedaj lastnina gospe Danblebsky iz Gradca, je bil v daljših presledkih že tretjič deležen nezadele-nega nočnega obiska. Temna in deževna noč na ponedeljek je bila kot nalašč pripravna za tako zlobno početje. Neznani vlomilec je iztaknil pod graščinskim kozolcem leseno ter jo prislonil k zidu v skritem kotu, kejr jo je tudi pustil, ko je odhajal s plenom. Tam je vžigal polkono v prvo nadstropje — vhod, katerega so si izbrali vlomilci tudi pred 18. leti. Takrat je bilo okno baje le priprto; zdaj pa je bilo treba razbiti šipe, pri čemer se je zločinec obrezal, kar spričujo kravati madeži. Nato je odprl s silo zaklenjena sobna vrata ter jo ubral v drugo nadstropje. Kakor kaže, je moral vedeti, da so sobe prazne, zgoraj na hodniku pa so omare za perilo in obleko. Lotil se jih je z diletom ter jih po opravljenem delu pustil odprte do kraja. Vzel pa je le to, kar mu je ugajalo in je vedel, da ga ne bo izdalo. Tu sem je spadal menda perilo, medtem ko se svidenih gospodskih oblek ni dotaknil. Dejanska škoda bo ugotovila šele ga. Danblebsky, ki bo v kratkem prispejal iz Nemčije.

Letalski dan v Murski Soboti

Murska Sobotica, 23. maja.

Murska Sobotica se z vnaem pripravlja na svoj največji praznik v zadnjih letih: na otvoritev Prekmurkega tedna. V okviru te velike gospodarske in kulturne manifestacije Prekmurja ob 20. letnici priključitve k Jugoslaviji, bodo najrazličnejše prireditve počenši s kongresom zveze trgovskih združenj dravske banovine in s tem združeno otvoritvijo Trgovskega doma. To bo prvo nedeljo 17. junija. Drugo nedeljo, 23. junija pa bo poleg dopoldanskega zborovanja in vaje največje gasilske župe v naši banovini — murskosoboške župe — popoldne velik letalski miting. Skupina mladih ljudi, ki so v tem letu ustanovili v Murski Soboti jadrnalno skupino Aerokluba, hoče pokazati svoj prvi uspeh s prireditvijo letalskega dne. Sicer ne bodo na tem dnevu še sodelovali domači fantje, vendar je že sama poizkušalnost teh mladih ljudi vredna občudovanja, saj zahteva organizacija za prireditev takega mitinga ogromno truda. Poleg tega pa bo ta letalski dan večjega stila. Kakor doznavamo, bodo sodelovala pri mitingu vojaška in civilna letala, motorna in brezmotorna. Po dosedanjih informacijah bo sodelovalo okrog 10 motornih letal. Gledalcem se torej obeta prav lep užitek, saj bo te vrste prireditev to pot prvič v Prekmurju.

Komisija za določitev prostora je bila pred dnevi v Murski Soboti. Člani komisije so pregledali nekatere prostore, ki bi prišli v poštev. Verjetno je, da se bodo odločili za prostor na travniku g. Benka za Zdravstvenim domom ob Ledavi.

Slovenski delavski tabor

pod pokroviteljstvom bana dr. Natlačena. Na taboru govorijo: minister dr. Krek, voditelj slovenskega naroda dr. Korošec, predsednik vlade in Jugorasa Dragiša Cvetković.

Tabor pripravlja naša stanovska delavska organizacija ZSD.

Tabora se udeležijo zastopstva mnogih naših organizacij s svojimi odposlanci. Objubili so na njem soudeležbo mnogi naši slovenski odličniki.

V svoji sredi bodo takrat po dosedanjih obvestilih taborniki imeli našega narodnega voditelja dr. Korošca, predsednika Kr. vlade g. Dragiša Cvetkovića, gradbenega ministra dr. Miha Kreka, ministra g. Fr. Snoja.

Objubili so udeležbo tudi vsi naši senatorji dr. Kulovec, Smodej, dr. Schaubach, dalje mnogi naši narodni poslanci in župani delavskih krajev. Podružnica ZSD, vsaka na svojem področju dela za čim boljši uspeh tabora. Tabor sam bo tako najbolj zgovorno spridevalo, da delavstvo odklanja boljševisko internacionalno navlako in se zgrinja okrog narodne celote, okrog njenega vodstva in okrog stanovskega programa ZSD.

Narodno in državno vodstvo pa svojo udeležbo tudi s svojim sodelovanjem na taboru izpričuje, da želi delavskemu stanu lepših in boljših časov.

Tabor bo tako mogočen dokaz, da bo naše delavstvo z združenimi močmi vendar zmagovalo v borbi za delo, kruh in pravico.

Slovenske Gorice so dobile novo avtobusno zvezo

Maribor, 24. maja.

Dolga in vroča želja prebivalcev Spodnjih Slovenskih goric in Ljutomera se je izpolnila. — Mariborska mestna občina se je odločila, da začne z avtobusnim prometom na progi Maribor—Ljutomer. Proga pelje preko Sv. Petra, Sv. Lenarta in zavije pod Sv. Trojico k Sv. Antonu. Oddhod pelje preko Ivanjev k Sv. Jurju ob Ščavnici, nadalje po vaseh Zihlavi, Berkovi, Logarevi k Sv. Križu na Murskem polju in v Ljutomer.

Odhod dnevno iz Ljutomera ob 6 zjutraj. Prihod v Maribor ob 8.

Vrača se avtobus popoldne ob pol 6 (po prihodu Ljubljanskega osebnega vlaka) in je ob pol 20 v Ljutomeru.

Ob nedeljah in praznikih bosta vozila dva voza, in sicer ob 6 iz Ljutomera in ob istem času iz Maribora.

Vračata se tudi dva avtobusa iz Ljutomera ob pol 17 in iz Maribora ob pol 18.

Natančneje je razvidno iz voznih redov! Mi vsi smo mestni občini za to novo pridobitev hvaležni. Na nas je sedaj, da se te proge pridno poslužujemo.

Za nedeljske izlete je ta linija najpriprajnejša in tudi lahko trdimo ena najlepših, kar jih bo imelo naše mesto. — Voznina v Ljutomer in nazaj 48 din.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometersko stanje	Temperatura v °C		Relativna vlažnost	Veter (smernost, jakost)	Padavine	
		večja	manjša			m/m	vrsta
Ljubljana	761.1	21.6	8.2	72	1	E ₁	—
Maribor	769.1	18.9	4.0	90	0	0	—
Zagreb	762.1	20.0	12.0	90	10	SW	dež
Belgrad	758.8	17.0	13.0	90	10	NE ₂	—
Sarajevo	761.5	14.0	8.0	80	10	0	—
Vis	762.2	13.0	10.0	80	6	NW	—
Split	761.9	19.0	12.0	90	8	0	dež
Kumbar	760.7	19.0	12.0	80	4	NE ₁	—
Rab	763.0	14.0	10.0	90	8	N ₂	dež
Dobrovnik	760.3	20.0	14.0	60	6	SE ₂	—

Vremenska napoved: Večinoma jasno in spremljivo vreme. Toplota zraka se bo dvignila.

Koledar

Danes, četrtek, 25. maja: Gregor VII.
Petek, 26. maja: Filip Nerij.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva c. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič-Tržaška cesta.

Knjižnica z naslovom »Vrba — Prešerni — Prešeren in vodnik po rojstni hiši« Spisala dr. Kidrič in F. S. Finžgar. Ker občinstvo zelo želi imeti to knjižico, naznanjamo, da jo lahko kupijo v Jugoslovanski knjigarni, v Novi založbi in pri Tiskovni zadruzi. Prodajale jo bodo po pet dinarjev brez dobička, ki naj ostane res za Prešernovo rojstno hišo.

Poštna hranilnica, podružnica v Ljubljani, na binkoštni ponedeljek 29. maja 1939 ne posluje za stranke.

Znižane cene na železnici se bodo mogli poluziti vsi, ki bodo potovali na letošnji velesojem v Ljubljano. Na postajni blagajni kupijo poleg cele vozne karte do Ljubljane še rumeno železniško izkaznico za 2 din. Ko bodo dobili potrdilo o obisku velesoja, bodo imeli s to izkaznico in s staro vozno karto brezplačen povratek. V Ljubljano lahko potujejo že od 31. maja do 12. junija, vračajo pa se od 3. do 17. junija.

Javni produkciji gojencev glashene šole »Slo-ge« bodo v četrtek, 25. maja in petek, 26. maja v Slogini Glasbeni dvorani v Pražakovi ulici — Ljubljanski dvor. Nastopijo gojenci solo-petja, klavirja, godal, pihal in trobil ter šolski zbor in orkester. — Pričetek je vsakokrat ob 18.

Mladinski zbor Glasbene Matice bo izvajal na jutrišnji produkciji naslednja dela: Adamič »Ah, zvonice«, Premr »Starček roma na gor« in »Luč z neba«, Šonc »Veverice«, Tajčević »Dodolska pjesma« št. 8, Šatner »Putka, putka«, Adamič »Ciganje«. Zbor vodi prof. Viktor Šonc. Pomniti moramo, da so v zboru gojenci, ki sicer obiskujejo glasheno teorijo na šoli GM. To je pravi šolski zbor. K sklepu bo nastopil šolski godalni orkester pod vodstvom prof. Karla Jeraja, ki bo zaigral I. st. Ipavčeve »Serenade«, Jerajev »Lepo Vido«, Lajovčev »Idilo iz Gozdnega samote«, IV. stavek Adamičevih »Akvariove«, Kogojev »Allegretto« in I. del Škerjančevega »Jadranskega morja«. Vmes bodo nastopili gojenci klavirskega, violinskega oddelka in odd. za čelo. Produkcija bo jutri zvečer ob četrt na sedem v veliki filharmonični dvorani. Podrobni spored v knjigarni Glasbene Matice.

Važno za avtomobiliste in motocikliste. Pregled navih motornih vozil bo odslej vsak petek ob 11 v Ljubljani pri upravi policije, Šubičeva ul. 5. Prvi tak pregled bo dne 26. t. m.

Letošnji protituberkulozni teden priredi Protituberkulozna zveza v Ljubljani pod pokroviteljstvom bana dravske banovine g. dr. Marka Natlačena v dneh od 4. do vključno 10. junija pod geslom: »Zdravim varstvo — bolnim pomoč«, na kar že zdaj vso javnost opozarjamo. V tem tednu bo sodelovala vsa banovina, nabitralno akcije bodo podprle Zveze krajevne edince, Rdeči križ, šole, občinski odbori itd. Vršila se bodo v smislu omenjenega gesla tudi razna predavanja. V soboto, dne 3. junija se vrši v sejni dvorani mestnega poglavarstva v Ljubljani svečana otvoritev tedna e programom, ki ga bomo še objavili. Za sodelovanje so naproseni uprava Narodnega gledališča, radio postaja, ljubljanski godalni kvartet itd. Prosimo vsa dobrodelna društva, da opuste v interesu protituberkuloznega gibanja in uspešnega zaključka tedna v navedenih dneh vsako prireditev ter naš pokret na ta način moralno podpro. Protituberkulozna zveza v Ljubljani.

Ljubljansko gledališče

Drama: Začetek ob 20.

25. četrtek: »Živi mrtvec«. Red Četrtek.

26. petek: Zaprt.

27. sobota: »Žene na Niskavuoriju«. Izven. Globoko znizane cene od 14 din navzdol.

28. nedelja: »Velika ekusnjava«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Opera: Začetek ob 20.

25. četrtek: »Štirje grobijanci«. Red B.

26. petek: Zaprt.

27. sobota: »Štirje grobijanci«. Red B.

28. nedelja, ob 15: »Pod to goro zeleno«. Izven. Globoko znizane cene od 24 din navzdol. — Ob 20: »Evgenij Onjegin«. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 25. maja ob 20: »Pygmalion«. Red D.

Petek, 26. maja: Zaprt.

Sobota, 27. maja ob 20: »Utopljenec«. Red B.

Iz škofje Loke

Lep in uspel koncert naših slepih. V nedeljo ob 4 popoldne je bil v Starošolskem domu v Stari Loki koncert, prvi te vrste pri nas. Med slepimi v Domu slepih je prav precej nadarjenih pevcev in pevki. Zato so č. sestre, ki oskrbujejo Dom slepih, naprosile škofjeloskega organista Matka, da naj skuša ustvariti iz njih zbor, ki bi bil zmogel tudi za kak samostojen nastop. Nekako pred letom se je Matek lotil precej težavnega dela, ker je treba vse pesmi poučevati le na posluh in brez vsakih not. Vendar je dosegel pri peveh in pevkah izreden uspeh. Ze po nekaj mesecih vaj je zbor slepih pevcev lahko nastopil samostojno na korih v Stari Loki, Kapucinih in v mestni cerkvi sv. Jakoba. V nedeljo pa je že mogel nastopiti na koncertu v Starošolskem domu. Koncert je uspel v vsakem oziru.

Newyorška razstava - največja rastava vseh časov

Njena čuda je prvi dan gledalo 600.000 ljudi, ki so plačali 24 milijonov din vstopnine

Pred nekaj tedni je v teh minutah že bilo nekaj govora o glavnih čudesih, ki jih bo svet gledal na letošnji svetovni razstavi v New Yorku. Razstava se je uradno začela pred tremi tedni; zdaj prihajajo v Evropo prva poročila presenečenih očividcev o tem monstru vseh razstav v vseh časih. Naj iz teh poročil posnamemo nekaj najzanimivostih o letošnjem svetovnem »slagerju«.

Začetek razstave je New Yorku in svetu — zakaj prenašale so slovesnost neštete radijske postaje — naznanilo četrtina tuljenje deset tisoč

Druge velike zanimivosti na tej prireditvi so še:

Letalisce in pristanišče, ki so ju uredili na razstavnem prostoru samem. V predelu zabavišč je »Svet otrok«, človeško življenje v miniaturo. Prav tam lahko vidite orjasko človeško oko, v katero gre lahko srednje velika vesela družba. Kdor ima veselje do pravljic, se bo lahko vozil s čarobno preprogo, s katero so prireditelji svet Hoffmannovih in Andersenovih pravljic prestavili v območje možnega. Nekaj korakov od tega čudesa je zbirka najredkejših, najbolj čudaških ptic z vsega

sveta. Prav tam se lahko sprehodite po Mavrični cesti in nato zavijete v variete, ki ima prostora za deset tisoč ljudi in je veljal pol milijona dolarjev — največje zabavišče na svetu. Kdor bi hotel za nekaj trenutkov in za majhno ceno zapustiti zemljo, se bo lahko dal izstreliti iz raketnega topa na luno, ki je seveda na razstavi in bo nanjo prišel v nekaj sekundah čudnih občutkov. Od tam pojde lahko v kravje gledališče, kjer nastopajo našiminkane in nališpane molznice kot gledališke zvezde. Kdo ima močne živce, si lahko za 25 centov ogleda bitko mikrobiv ali pa Viktorijine slapove v pomanjšani meri. Lahko gre tudi pod nje in po predoru skozi elap. Predor je valj iz močnega etekla, na katerega udarjajo tisoči kubičnih metrov vode in ustvarjajo čudovito sinjo, bučečo pravljico. Kdor se boji dežja, se lahko po razstavi prevaža v avtomobilu iz celofana, seveda bo iz njega prišel zaradi potenja bolj moker, kakor če bi bil ostal na dežju. Debele, postrane ali zlozne dame se dajo po razstavi lahko prevažati z vozički na gumijastih kolesih, katere potiskajo študentje, ki so si iz vse Amerike prišli sem služiti sredstva za učenje.

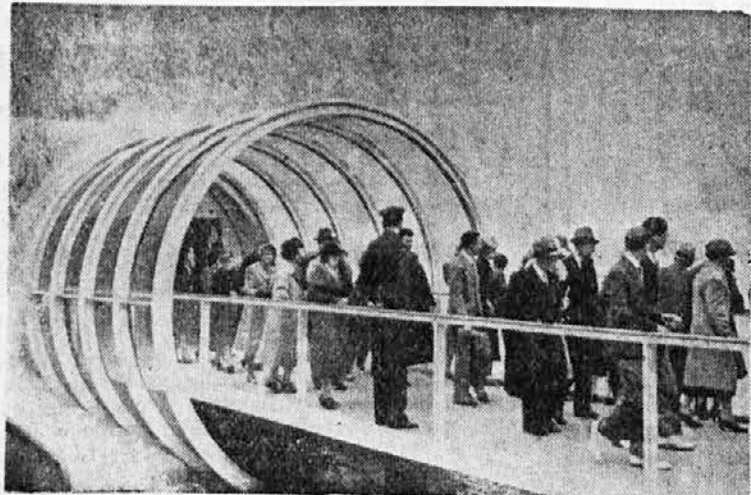
In na tem sejmu sodobne omike, kar so je dali vsi narodi sveta, je na dan začetka plapolala enakopravno tudi naša zastava in skupina Slovencev in Slovenk v narodnih nošah je bila ta dan med tistimi zanimivostmi, ki so bile deležne največjega občudovanja stotisočev.

Tudi jugoslovanski paviljon je že odprt

V torek je bil slovesno odprt jugoslovanski paviljon na newyorški razstavi. Navzočih je bilo

Prve slike, ki so dosepele v Evropo s svetovne razstave v New Yorku: Pogled na vso razstavo. Spredaj sta dve največji in najbolj značilni zanimivosti: perister, betonska krogla s premerom 60 m in trilon, trioglati, 220 m visoki obelisk. Sredi glavnega prehoda čez razstavo je 20 m visoki spomenik Združenih držav Georgea Washingtona.

Slika na levi: Na razstavi je videti tudi slavite afriške Viktorijine slapove, seveda v pomanjšani obliki, toda do zadnjih podrobnosti natančno posnete. Skozi slapove drži predor iz močnega stekla tako, da obiskovalci lahko gledajo slap ne samo od zunaj, marveč mu preiščejo lahko tudi obisti.

tovarniških in ladijskih siren. Hrum teh orjaskih orgel je spremljal trobentanje 50.000 newyorških taksijev. Na razstavi je ta čas igralo štirideset vojaških godb himno razstave

Zatem je predsednik Roosevelt na »Trgu miru« pred poslopji Združenih držav imel govor, v katerem je poudaril smisel in pomen tega dogodka z besedami:

»Svobodni duh in neprislusno delo sta se združila tu v slavo človeške omike.«

Za Rooseveltom je govoril newyorški župan La Guardia, ki je pozdravil vse sodelujoče narode, katerih je nad petdeset, ter poudaril, kako je za svet potrebno in edino odrešilo, da se posamezna plemena in posamezna verstva med seboj pomirijo.

Po govorih se je 600.000 ljudi razpršilo čez ogromne razstavne prostore, kjer se ni bilo veliko videti. Razen norveškega ni bila ta dan odprta še noben tuji paviljon, vsi najzanimivejši oddelki in zabavišča so bila še sredi dela, vsepoved sama ogródja, delo smeti, material, naglica. 40.000 delavcev je ta dan hitelo ravno tako kakor so hiteli leto dni pred začetkom razstave. Edini atrakciji, ki sta bili podnevi dostopni tem stotisočem obiskovalcem, sta bila trilon, 220 metrov visoki betonski obelisk, in perister, ogromna betonska krogla s premerom 60 metrov, ki je v njeni notranjosti ponazorjena podoba našega svetla in najzanimivejših premičnic, a potjo zemlje, lune in zvezd.

Obisk prvega dne je bil zadovoljiv. 600.000 ljudi je plačalo samo vstopnine ta dan 24 milijonov dolarjev. Vstopnina na razstavo velja 75 centov ali v naši vrednosti 40 dinarjev. Vstopnina k posameznim atrakcijam bo veljala po 25 centov. Kdor si bo hotel ogledati samo najpoglavitejše, bo moral napraviti malo premoženje, vsaj za naše pojme in za naše žepce.

Kajta razstava je po zamisli prirediteljev muzej vsega največjega, najzanimivejšega in najsensacionalnejšega, kar si je mogoče zamisliti pod geslom »Svet jutri«. Največje zanimivosti, zdaj že dostopne obiskovalcem so:

Trilon, perister, 20 metrov visoki kip očeta Združenih držav Georgea Washingtona, sredi 50 metrov visokih vodometov in vseh oblikah in vseh barvah; 4 metre visoki robot, ki je na začetni večer prižgal razsvetljavo razstave z žarkom zvezde Arcturusa. Zarek je potoval do zemlje celih 39 svetlobnih let, da je ta večer padel v oko ogromnega človeškega avtomata, sprožil fotoelektrične celice v očesu ter s tokom iz njih zganil avtomatu desnico. Ta je pritisnila na gumb v osrednjem stikalu in milijoni žarnic na razstavi so začele v znamenje, da so Amerikanci za svojo svetovno senzacijo mobilizirali celo — zvezde...

Na razstavi vidite lahko indijansko vas z vsemi posebnostmi prebivalcev tega, danes najbolj civiliziranega dela sveta. Lahko se povzpnete na novi, neskončno dolgi obešeni most, ki so ga naredili čez Bronx, samo da bi bil dostop na razstavo krajši in zloznejši. In če imate srečo, lahko zadene na največje čudo razstave: na njenege ustvaritelja, velikega mojstra senzacije v 20. stoletju Groverja Whelena, politika, gospodarstvenika, reklamnega strokovnjaka, organizatorja vseh velikih prireditelj v Ameriki. Ta je s svojo sposob-

nostjo in spretnostjo znal dobiti za prireditev razstave 10 milijard dolarjev kreditov, ustvariti iz brezposelnih delovno armado 40.000 mož in z njo v enem letu spremeniti Meadovska močvirja v pravljico o moderni civilizaciji, tehniki in napredku. Ta zavzema 5 milijonov kv. metrov prostora, na katerem stoji najčudovitejše mesto sedanjosti — tam, kjer so se še pred poldrugim letom zbirale vse smeti 12 milijonskega New Yorka.

Izveden je bil pri tej priliki zanimiv spored. Od govornikov je prvi nastopil zastopnik zveze vlade na svetovni razstavi predsednik newyorške občine La Guardia, ki je govoril v srbohrvaščini. Navzočni Jugoslavlani so ga prisrčno in navdušeno pozdravili. V svojem govoru je predsednik newyorške občine toplo pozdravil Jugoslavo ter omenil, da je bival med svetovno vojno nekaj časa kot konzul v naših krajih. Pozval je Jugoslavo, naj ohrani slovo ter dejal: Ljubite se med seboj kot bratje, in ves svet vas bo ljubil.

V imenu Jugoslavije je govoril poslanik Fotić, ki so ga navzočni tudi prisrčno pozdravili. Med drugim je prebral del pisma iznajditelja Nikole Tesle, v katerem veliki učenjak izraža obžalovanje, da zaradi bolezni ne more biti navzočen pri tako pomembni manifestaciji naše kulture v Združenih ameriških državah, s katerimi želi Jugoslavija okrepiti zveze. Pismo se končuje s temi besedami: »V tem imenu kličem: Živel predsednik Roosevelt! Živel kralj Peter II. Živel knez namestnik Pavle! Na mnoga leta! — vaš Nikola Tesla.«

Sledil je koncertni del sporeda, pri katerem so sodelovala pevka društva. Govore so prenašali po številnih radiopostajah. Teh postaj je bilo gotovo nad 100.

Drobne vesti

V španskem Uradnem listu je objavljen odlok, ki pravi, da je bil nemški zunanji minister von Ribbentrop odlikovan z redom »Izabele katalonske« v znak priznanja za prijateljstvo do Spanije.

Praznik sv. Cirila in Metoda so v Sofiji svečano praznovali. Službe božje v sofijski katedrali so se udeležili tudi kralj in kraljica, člani vlade, zastopniki oblasti in šolska mladina. Po službi božji je šolska mladina priredila sprevod z zastavami in godbo na čelu. Zastopniki tujih univerz so se tudi udeležili slovesne službe božje in gledali sprevod šolske mladine.

Sestavljen je v Genovi odbor, ki bo organiziral svečanosti v splošno 100-letnico smrti velikega italijanskega violinista Paganinija. Poleg drugega bodo prirejene tudi mednarodne tekme, pri katerih bodo mogli sodelovati violinisti iz vseh držav pod pogojem, da niso stari nad 30 let.

Italijanska in nemška kmetijska zveza sta sklenili, da bosta vsako leto zamenjavali med seboj kmetijske, ki bodo v Nemčiji in Italiji proučevali tehnične pogoje za razvoj kmetijstva.

Včeraj je minilo 24 let, odkar se je Italija udeležila svetovne vojne. Vodilne osebnosti raznih združenj so izkazale čast onim, ki so padli za revolucijo. Zastopniki teh združenj so položili lorvorjev venec na spomenik tem žrtvam. Zatem so odšli na Beneški trg, kjer so na oltar domovine položili tudi venec na grob Neznane vojaka.

V Bratislavi je bila letna glavna skupščina Društva cesarja Viljema za podpiranje znanosti. Skupščina je sklenila, da se ustanovi dva nova zavoda, in sicer Zavod za proučevanje kulturnih rastlin s sedežem v Gradcu in Zavod za umetno cepljenje dreves.

Turčija je sklenila prvo naročilo lokomotiv v Veliki Britaniji, največje naročilo, ki ga pomeni Velika Britanija v zadnjih letih. Za svojo železniški promet je namreč Turčija naročila 58 velikih lokomotiv, ki stanejo okoli 1 milijon funtov (četrta milijarda din). Lokomotive bodo Angleži dobavili v 18 mesecih. Te lokomotive bodo največje in najmočnejše v Evropi.

Posebni odbor za vprašanje izvoza helija je sprejel spremembo pravilnika o izvozu helija. Izvoz helija se bo olajšal za trgovske, medicinske in znanstvene namene. Zunanji minister bo pooblaščen dati dovoljenja za izvoz do 500 kubičnih metrov letno za vsako državo. Olajšal se bo izvoz helija na Poljsko za potrebe stratosfernih ekspedicij, ki jih organizira poljska vlada s sodelovanjem ameriških učenjakov.

Danes so izročili prometu viseči most čez reko Zambezi v Vzhodni Afriki. Most veže severno in južno Rodezijo. Podaril ga je železniški trust »Bite« prebivalstva Rodezije. Most je eden izmed največjih na svetu in edini viseči most, ki meri tisoč čevljev.

Programi Radio Ljubljana

Cetrtek, 25. maja: 12 Bolgarska lahka glasba (ploščo) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 12.30 Kmečki trio — 14 Napovedi — 15 Svet v pesmi (Radij, orkester) — 18.40 Slovenska glasba slovencev (g. dr. Rudolf Kolarič) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: Predavanje Sokola kralj. Jugoslavije — 19.50 Deset minut zabave — 20 Terec Stritar poje ob spremljanju harmonike (g. Stanko Avgust) — 20.45 Karel Hinko Macha: Maj. Spominski večer (uvodna beseda, recitacije) — 21.30 Cesar Franck: Sinfonija v d-molu (plošče) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Zvoki — od diha (Radijski orkester).

Drugi programi

Cetrtek, 25. maja: Belgrad: 21 Pevski koncert — Zagreb: 20 Simfonični koncert — Bratislava: 20 Koncert skladb J. L. Bella — Praga: 30.45 Prenos iz Narodnega gledališča — Sofia: 20.35 Komorna glasba — Varšava: 22 Plesna glasba — Berlin: 21.30 Italijanske pesmi — Breslau: 20.15 Koncert RO — Budimpešta: 20.05 Koncert RO — Dunaj: 20.15 Pisan spored — Paris: 20.30 Schiller: »Maria Stuart«, drama. Petek, 26. maja: Belgrad: 20 Narodne pesmi — Zagreb: 22.20 Komorni koncert — Bratislava: 21 Opera na glasbo RO — Praga: 21.10 Koncert zbora, orkestra in solistov — Sofia: 19.45 Berlioz: »Faustova pogubljena« — Varšava: 21 Haydn: »Poletje« — iz oratorija »Stirje letni čas« — Berlin: 20.15 Zbavniki koncert RO — Budimpešta: 22 Ciganski orkester — Bukarešta: 19.35 Prenos iz opere — Dunaj: 20.15 Operni prenos.

»Vem, da se morate držati reda, toda dragi major, nikar ju ne držite v luknji. Spustite jo takoj, ko bosta znala sama hoditi.«

Na koncu se že ni mogel premagati, da se ne bi bil zasmejal ob misli, kaj vse sta morala letalec počenjati, da so ju zaprli, zakaj letalec so, imeli izredne krokarске pravice.

Major Walter se je čudil v telefon:

»Kakor? Dva letalca smo vam zaprli in imate zaradi njiju težave, pa se še smejete?«

Brand je odgovarjal:

»Med nama, major. Veste, da jima zavidam, da ga morete v tem življenju tako brez skrbi lomiti. Kaj pa vi? No, povejte mi po pravici. Ali sta se vzpodbudno vedla?«

»In kako! Razbila sta blizu sedem gostiln v mestu. Na devetih krajih sta povzročila pretep. Odvedla sta pet deklet in jih kakor sužnje vodila od gostilne do gostilne. Nekega mirnega meščana sta vrgla v vodnjak, da se je okopal, ker ni hotel ponoviti, da bi Scott zaslužil, da bi bil najmanj general. Toda navzlic vsemu vam moram priznati, da sta ta dva vraglja fanta kaj prijazna. Komaj sta se držala na nogah, pa sta še mene prisilila, da sem

pil, preden sem ju poslal v ječo. Nosila sta s seboj celo gostilno steklenico...«

Navzlic službenemu pogovoru je major Brand pozabil na svojo resnost in se ob Walterjevem pripovedovanju zakrohotal v telefon. Ko se je nasmejal, je začel prositi tovariša na oni strani žice:

»Dragi major, spustite ju, brž ko bosta pri sebi. Jaz ju tu nujno potrebujem. Brez njiju ne more oddelek »A« nikamor. Ta sta moja najboljša pilota, drugo vse skupaj ni dosti vredno in si ne morem brez njiju nič pomagati. Mislím, da ju po slovesu poznate tudi pri vas...«

Major Walter ga je brž potolažil:

»Prav zdaj mi poročajo, da sta že zunaj. Nisem ju mislil držati pod ključem deli, kakor pa je bilo potrebno zaradi njiju samih. Hotel sem vas samo opozoriti na to, kako sta ga lomila, da bi ju vi kaznovali, ko se bosta vrnila.«

»Hvala, major,« se je zahvaljeval Brand, Walter pa je dostavil:

»Eh, kaj, še dobro, da imata tako veselo fantje! Pa na evidenca!«

»Na evidenca!« je končal Brand pogovor in zaprl telefon.

Se vedno se je smejal. Všeč mu je bilo, da sta jo Courtney in Scott za svoje neugnanu veseljaštvo skupila. Dobro se mu je zdelo, da ju bo lahko zdaj štiri-

16 najst dni dražil z junaštvi, ki so se končala pod ključem.

Komaj je dobro zaprl telefon, je že zaslišal brnenje prvega letala iz oddelka »B«, ki se je očitno vračal s poleta. Planil je pokoncu in v trenutku pozabil na svoja krokarja. Ni hotel zamuditi, da bi ne bil poleg, ko se bodo njegovi fanje spuščali. Moral je videti, kolika jih je in kakšni so se vrnili.

Za njim je zdrvel iz sobe tudi Phipps, njegova zvesta senca, ki je natihem že mislil, koliko pisem bo treba napisati danes. Ni si mogel misliti, da bi se vse po sreči izteklo in da bi se vsi vrnili. Še nikoli se niso, kadar so šli ven novinci...

Se preden sta z majorjem pritekla do letališča, se je že epustil in ustavil prvi aparat. Se preden se je ta umiril in nehajal rohneti, je že pometel tla drugi, potem pa je nad letališčem zavlada la usodna tišina.

Brand je začel bledeti od strahu. Samo dva sta se vrnila? Za Boga, saj to ni mogoče, odletela jih je bilo pet. In da bi kar trije... Saj to vendar ni nobena pametno razmerje...

Dopovedoval je sam sebi neverjetnost tega razmerja, kakor da bi se vojna in usoda brigali za verjetnost in kako zakonitost. Čez čas se je zdrnil in pogledal k letalom, ki sta zdaj mirno čepeli na travi. Iz prvega aparata ni še nihče izstopil. Vse je bilo mirno in mrtvo v njem. Vojaki in častniki so nekaj časa gledali in strmeli, potem so pa vsi hkratu kakor na povelje v hudi slutnji planili proti nečemu letalu, da bi videli, kaj je z njim in s pilotom.

Videli so pretresljiv prizor.

Pilot je čepel za krmilom v drži, ki ni bila ne sedenje, ne ležanje, kakor da se je sedela nanaglo spraznjena vreča. Očitno je bil med bojem ranjen, a je nekako še dobil toliko moči, da se je epustil, potem pa so mu zadnje sile odpadle in zlezal je skupaj na ozkem ezdežu.

Vse okoli njega je bilo krvavo. Kri mu je bila obrizgala roke. Zdelo se je, da so prsti tako silno stiskali krmilo, da je iz njih udarila kri in omadeževala roke. Ni bilo dobro videti, kam je bil zadet, zakaj vse na njem in okoli njega je bila okrvavljeno.

Ne da bi jim kdo kaj velel ali dejal, so piloti previdno prišli nezvestnega in okrvavljene ga tovariša ter ga oprežno potegnili iz letala. Položili so ga na nizek zaboj ter začeli iskati, kje ima obklo preluksnjano, da bi našli rano. Ker je bil ves v krvi, je bilo iskanje precej težavno. Nazadnje so dognali, da sta ga zadela dva strela: enega je dobil v ramo, drugi pa mu je zdrobil roko nad zapestjem. Od zunaj niso mogli videti, v katero smer je šla krogla, ki ga je zadela v ramo. Zato so mu z ostrim nožem naglo prerežali suknjo ter strgali z njega perilo. Poiskali so rano, jo zbrisali ter jo naglo umili z bencinom.

Zgoda tekočina je siromaka zbudila živo mесо, tako da se je sunkoma zavedel. Zakrožil je z očmi, v katerih se je svetil strah, neverjetnost in nerazumljivost. Videti je bilo, da išče opore, da bi se spomnil, kje je in kaj se z njim godi. Najprej si je postal v estvi pekoče bolečine in se začel s stokanjem zvijati.

Major Brand je stopil prav k njemu, se sklonil in ga povprašal:

»Povejte, kaj se je zgodilo?«

Pilot je naprej odkimal z glavo, kar naj bi bilo pomenilo, da ne more. Brand se je sklonil čisto do njegovih ust in poslušal, če mu bo ranjeni vsaj kaj zasepetal. Pilot je malo čakal in globoko dihal, kakor da zbira moči, potem je začel s težavo šepetati:

»Sloviti nemški letalec von Richter je preletel našo skupino, ko še nismo bili na oni strani Napadli so naš oddelek, preden smo se nadejali. Borili smo se neprimerno. Toda oni so bili močnejši in številnejši. Prisilili so nas, da smo se morali vrniti, ne da bi bili prišli nad njihovo fronto.«

Brandu se je že zdelo, da je moralo biti kaj takega, zakaj letala so se bila le prehitro vrnila. Toda zdaj ni utegnil misliti, čakal je, kaj mu bo ranjenec še povedal.

Pilot je težko sodel in pripovedoval v sunkovitih presekanih stavkih dalje: »Von Richter je z njimi... Zdal nam bo trda predla... Ta vrag je strašen... Priletel je... Glejte von Richterja...«

Začel je blesti in mešal med pripovedovanjem pride, ki so mu vstajali iz razbojnjega telesa.

Brand mu je položil roko na čelo, da bi ga pomiril. Potem ga je začel polahko spraševati:

»Koga smo vse izgubili?«

Ranjenec ga je pogledal in se ob tem vprašanju zavedel. Odgovarjal je kakor stroj, brez poudarkov in brez čustva, kakor da daje službeno poročilo:

»Izgubili smo Thornela, Murrella in Hollisterja.«

Branda je zadnje ime vrglo pokoncu, da je vzkliknil: